Szakmai beszámoló

a Fővárosi Környezetvédelmi Alap 2021. évi támogatása keretében megvalósított projektről.

Élőhelykezelés, bemutatás, környezeti nevelés, tudatformálás a Tétényi-fennsík helyi jelentőségű természetvédelmi területen.

Pályázat: FPH0143/144/2021.

A projekt végrehajtási időszaka 2021. november 1. – 2022. június 30. között.

A téli időszakban folyt a fennsíkon a Kamaraerdő, ill. a Kamaraerdei út közelében az egykori sertéshizlalda menti sitt depónia kitermelése, ami a hizlaldai, ill. más forrású sitteket tartalmazott a 90-es évekből, és még egy a tanösvény kamaraerdei ága felé eső sitt domb, ami már régen becserjésedett, is kitermelésre került. A mentesítést a természetvédelmi területeket kezelő Főkert irányította, de a konzultációkban és bejárásokban egyesületünk is részt vett. A tanösvény kamaraerdei ágánál lévő területet jelöltük ki az idei élőhelykezelési akciónap és cserjevágás helyszíneként, ahol a géppel és a szállító járművekkel való bejutás érdekében a Főkert elkezdte a cserjék vágását, és ahol három évvel ezelőtt már dolgoztunk. Itt jó állapotú gyepek vannak, alakuló ligetes facsoportokkal, ezek bővítését végeztük a cserjésedő részek felszabadításával, a facsoportok meghagyása mellett. A vágásokkal itt elegendő munkát tudtunk adni az önkénteseknek a februári élőhelykezelési akciónapon.

Február 19-én tartottuk meg a tizenkettedik ilyen akciónapunkat, igen nagy érdeklődés és részvétel mellett: a nap folyamán mintegy 70-80-an voltak jelen, részt vettek a munkában: cserjehordás és vágás, madártani bemutatóval kiegészítve. Jelen voltak fővárosi és helyi önkormányzati képviselők, a kezelési feladatokat ellátó Főkert vezérigazgatója, a természetvédelmi őrszolgálat és a közterület felügyelet munkatársai, szép számmal a Magyar Madártani Egyesület önkéntesei, és helyiek, Zöld Jövősök is voltak jó néhányan.

Az előzetesen egyeztetett területeken, a tanösvény kamaraerdei ágától a víztorony felé eső zónában, ahol már 3-4 éve dolgoztunk, a korábbi hetekben folyt a gyepek felszabadítása, a cserjevágás és a ligetes terület kialakítása a Főkert munkatársai révén. Korábban a közelben történt meg a honvédségi korszakban keletkezett sitt sáncok, depók kitermelése, mintegy 4000 tonna kiméretben, a Főváros, ill. a Főkert révén. Egyik sitt depó helyén helyezkedett el a Fitoland darálógépe, ahova a cserjéket és a többi levágott anyagot hordtuk a nap folyamán. Hatalmas anyagmennyiség jött össze, aminek egy részét tudta ledarálni a Fitoland gépe, és délutánra megtelt a teherautó. A munkát a követő hetekben folytatták. Párhuzamosan madárgyűrűzési bemutató volt, a közelben felállított hálókból jöttek a madarak, az erős szél ellenére szép számban és fajösszetételben. Az MME kantinja szolgálta ki az önkénteseket, meleg itallal, szendvicsekkel, és megkapták a Zöld Jövő fennsík kiadványait.

Április 23-án tartottuk idei első meghirdetett sétánkat. Az esőktől felüdülő vegetációt tanulmányoztuk, még elmaradva az április végi megszokottól. Az apró nőszirom (*Iris pumila*) sok helyen nyílt, sok más védett vagy értékes gyeplakó növényt is megfigyeltünk. A tanösvény menti gyepben, ahol korábban sok galagonya vágást végeztünk, lassan sarjadnak a friss tőhajtások. Szó esett itt a fennsík tájhasználatának történetéről: az első katonai felmérés itt már legelőt jelzett a 18. században, akkor is facsoportokkal. A honvédségi kivonulás óta azonban jelentős a cserjésedés és az erdősülés, amit csak a legeltetés visszahozásával lehet stabilizálni, vagy visszafordítani.

A tanösvény alsó ágán mentünk tovább, a véderdő menti gyepeken kezeltük a terjedő fiatal fenyőket, magoncoktól a kétméteres „karácsonyfákig”, azaz kivágtuk az egyedeket. Az erdei- és feketefenyő (*Pinus sylvestris, P. nigra*) tájidegen fajok a fennsíkon, a gyepet negatívan befolyásolják jelenlétükkel. Majd átvágtunk a tanösvény túlsó ágára, a volt gumiraktár mentén, ahol jelentős sömörös kosbor (*Orchis ustulata*) állomány van, nyílásuk májusban jellemző.

A tanösvény új ága mentén haladva a volt hizlaldai területet néztük meg, itt a télen kitermelt sitt depó helye még nem zöldült, de ami késik, nem múlik, nyárra itt gyomosodás várható. A környező lósóska telepek foltokban jöttek fel, ezeket a következő héten kaszáltuk. Későbbre, tavasz vége, nyár eleje időszakára terveztük a bálványfa kezelésének elkezdését. A cserjés és a kamaraerdei területeken még néhány erdei aljnövényzet képviselőt láthattunk. Szó volt még a határkövekről, az erdő és a fennsík határán

lévő határárokról, és a víztorony mögötti geodéziai vasoszlopról, vagy vasasztalról, ennek rehabilitációja, és bemutatása, tájékoztató táblával a terveink között szerepel.

Április 30-án folytattuk a Tétényi-fennsíkon az élőhelykezelést, az egykori honvédségi hizlalda helyén lévő, még gyomos területet kaszáltuk, elsősorban a lósóskát (*Rumex patientia*), és ritkítottuk a vadrózsa és galagonya sarjakat. Most is tapasztalható volt, hogy a terület lassan regenerálódik, egyre több a természetes kísérőfaj, a széli helyeken már „beolvad" a környező természetközeli állapotú gyepekbe. A télen kitermelt sittlerakó tájseb kezelése lesz még feladat néhány évig, de azt is természetközeli állapotú gyepek veszik körül.

Május 2-án a Herman Ottó iskola két hetedik osztályát kalauzoltuk a fennsíkon, három tanárral. Pár helyen megálltunk és elmondtuk a nekik való érdekességeket. A tanösvényen a gerincen a gumiraktárig mentünk, majd le a kamaraerdei ágon, végül be a Kamaraerdőbe az ottani tanösvényen a nagyrétig.

Június közepén végeztük el a tervezett mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*) kezeléseket. A vastagabb törzseket injektáltuk, a vékonyabbaknál kéregsebzést követően ecseteltük, illetve ahol volt jelentősebb friss (zöld) hajtás ott sebzés nélkül ecseteltük Medallonnal, ill. keverékével. A 7-es út mentén nagyjából minden egyedet kezeltünk a néhány centis sarjaktól a vastagabb fákig. Az eredmények jövőre lesznek értékelhetők. A volt honvédségi hizlaldánál, a Kamaraerdő közelében a korábban kezelt területen végeztük járulékos kezeléseket. Itt jelentős tennivalók vannak még, nagy foltban idős fák, körülöttük sarjadzás. Összességében a fennsíkon jellemző az idegenhonos fásszárú fajok terjedése. Agresszívan terjeszkedik az ecetszömörce (*Rhus typhina*), különösen a 7-es út Szoborpark melletti szakasza mentén, illetve a 7-es út és Dózsa György út kereszteződésénél. Többfelé jelentős az akác (*Robinia pseudoacacia*) és a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis)* jelenléte is, melyek a jövő feladataira is utalnak.

A kezelési és tudatformálási munkával párhuzamosan végeztük a három nagy tájékoztató, ill. tanösvény indító tábla megújítását. Ennek oka elsődlegesen azok tartalmi elavultsága volt, de némi szerkezeti frissítés is aktuális volt. A korábbi években történt átalakítást, a karók helyett táblák, ill. az 1+3 új tábla és a Kamaraerdő felé vezető új ág megjelenése, vezettük át az indító táblákba, melyek a tavasz folyamán három helyen kihelyezésre kerültek: Szoborpark, Dózsa Gy. út, Kamaraerdei út .

Bp. 2022.07.14.

Mészáros Péter

Cserje hordás az akciónapon

Folyik a darálás

Madártani bemutató

Bejárás Gergely Attila botanikussal

Fenyő mentesítés a tanösvény mentén

A kaszált anyag begyűjtése

Lósóska kaszálás a mentesített sitt depó mentén

Gyerekekkel a tanösvényen

Bálványfa kezelések a Balatoni út mentén és a volt hizlaldai területen a Kamaraerdőnél

Az új tanösvény indító tábla